

Denarja imam dovolj. Vse drugo, kar imam pa tukaj, hišo in vsa poslopja in vse priprave, vse to je vaše, naredite s tem, kar hočete.“

Marko ni vedel, kako bi zahvalil dobrotnika. Spomnil se je, da ga je nekedaj od hiše podil, ko je prišel jest k njemu. Zato se je jecljaje izgovarjal:

„Ali pomislite, Aleksander, kako sem grdo ravnal z vami, podeč vas od hiše. Nisem vreden tolike dobrote.“

„Vaša dobra žena je bila res bolj usmiljena, kakor vi, toda vas, Marko, je pa Bog pokoril za vašo trdosrčnost s tem, da ste prišli ob vse in tukaj stradate se ubijali celo leto. Zato le vzemite, kar vam dajem. Takrat sem bil sestradan otrok in nisem mogel povračati, danes morda vaši otroci stradajo, in s tem jim bo pomagano.“

Aleksander je ostal pri svojemu sklepu. Čez dva tedna je že odpotoval proti Ameriki. S solznimi očmi ga je Marko zahvaljeval za tak velikodušen dar. Po Aleksandrovem odhodu pa tudi Marko ni mogel več bivati v tuji deželi. Komaj je čakal, da bi prišel domov in prinesel svojim domačim veselo novico: „Rešeni smo!“

Kmalu se je zvedelo, da je Aleksandrovo posestvo v Puntí Areni na prodaj. Oglasilo se je mnogo kupcev, ki so ponujali velike svote. Marko je vse skupaj prodal za dvajset tisoč goldinarjev. Potem pa se je takoj s prvo ladijo odpeljal preko afriških bregov proti domu.

Ne bodem ti opisoval, čitatelj, veselja, ki je zavladelo, ko je Marko prišel srečno k svoji družini.

Z onim denarjem je kupil hišo nazaj in še dokaj mu je ostalo za stare dni in za otroke. Žena njegova, mati Dragičeva, pa je večkrat pristavila, kedar je pripovedovala to čudno prigodbo: „Otroci, delajte dobro, nikoli se ne boste kesali! Zlate žile v zemlji ne najde vsak, srečo pa dobi vsak, kdor se bližnjega usmili v potrebi. Zakaj Kristus sam je rekel:

„Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli.“

Dr. Jos. Debevec.



Moj voz.

10. Likalnik.



Likalnik ali gladilnik je krojaško orodje, s katerim poravnava krojač vse gube na obleki, da stoji potem na človeku, kakor bi bila ulita. Jaz sem bil tudi namenjen za krojača in počasi sem se vže učil pri očetu krojaštva — no, gumb si še sedaj večkrat sam prišijem, pa še dobro, saj ga znam tako, kakor je zahteval slavni Radecki, namreč da se nazadnje niti s sukancem večkrat trdno povijejo — toraj bil sem nekaj časa vže krojaški učenec ter sem se zato zgodaj seznanil z likalnikom. Nikar naj se toraj nihče ne čudi, kako to, da sem ga sprejel na svoj voz.

Kadar sva bila z očetom sama doma, moral sem marsikdaj kuriti na ognjišči in greti likalnik. „To je bilo pač prijetno,“ mislite si, kaj ne? Ali jaz, ki sem izkušal, trdim, da je bilo to sitno delo. Seveda otroci radi kurijo, žolibog, še

preradi, ker tolikokrat kje zatrosijo ogenj, da pogori dostikrat pol vasi. Toda pri nas ni bilo tako lahko kuriti, ne! Polen nisem smel žgati, očetu se jih je zdelo škoda za likalnik, zato sem moral vselej okrog hiše in v drvarnici nabrati trsek in podobnega drobiža, kadar so mi ukazali pogreti likalnik. In menite, da je rada gorela taka drobnjava? Rada, kajpada — samo kadilo se mi je v oči, likalnik je bil pa mrzel, kakor bi ga o božiči mesecu kazal. Očetu se je poleg tega mudilo, ker so vže potrebovali likalnik, in ne enkrat so me vprašali, kaj mečkam in mečkam, da ni nič. Pa še nekaj družega je bilo. Krojačem nagajajo poredneži, da so neznansko lahki in da bi jih brž veter odnesel, da ne nosijo vedno likalnika s seboj. No, doživel še nisem, da bi bil kdaj videl krojača v zraku, kjer bi se igral veter ž njim kakor s kurjim peresom, saj sva šla vendar včasih z očetom skupaj v cerkev, pa brez likalnika, in hudo je brila burja, a vzela naju ni; ali tisto pa potrdim, da likalnik ni lahek, vsaj naš je bil težek, da nikoli tega; kadar sem ga nesel z ognjišča v sobo, bil sem ves kriv, tako me je vlekel na jedno stran.

Vedno pa tudi nisem bil tako za nič! Sčasoma sem dobil toliko moči, da mi je bilo likalnik nesti igrača. V ti dobi sem pa tudi vže toliko napredoval v krojaški umetnosti, da so mi oče gladilnik večkrat popolnoma zaupali: smel sem, ali bolje, moral sem ž njim likati sukno, predno so je razrezali. Jej, to se mi je zdelo, ko sem kakor velik krojaški pomočnik prepeljal likalnik po suknu! Da bi bolj pokazal, kaj znam — Rahlov Janko me je gledal ter se mi čudil — poškopim sukno z vodo, da je zašumelo pod gladilnikom, kakor bi bil lonec vskipel. Ali kaj se zgodi? Sukno se je začelo krčiti in krčiti — meni pa gorko! Kaj sem pa sedaj naredil? Kaj bodo oče rekli? Prav slabe volje, nejevoljen nad gladilnikom in seboj, sem jenjal gladiti ter šel brž očetu pravit, kaj se mi je primerilo, da bi še popravili, če bi se dalo. Najbolj me je pa dražilo, ker je bil Janko v pričo. Bil sem prav tak nespametnej kakor ljudje večinoma: V nesreči mrmravci — v sreči gízdavci. Toda vse se je srečno steklo. Oče me niso kar nič kregali, ampak mi naročili, naj le dobro narosim sukno, da se bo uskočilo, dokler je še v kosi, ne pa pozneje, ko bode vže obleka narejena. „Dobro, da si me opomnil, pozabil sem ti povedati; kadar boš še likal gorenjsko sukno, vselej tako naredi.“ Kakor kamen se mi je odvalilo od srca pri teh besedah, vnovič sem šel gladiti ter sedaj brez skrbi z vodo škropil, saj sem poznal lastnost gorenjskega sukna.

Pa še ob drugi priliki me je likalnik pripravil v velik strah. Mati so kuhali za večerjo krompir v oblicah, ali kakor govoré pri nas: cel krompir. „Kako sem pozabljiv,“ izpregovorili so kar nenadoma oče; „dvakrat bi se bil likalnik vže lahko pogrel, pa ga nihče ne nese v žerjavico. Ivan, le urno!“ No, ker se je mudilo, popadem brž likalnik in hajdi ž njim v peč! Pa sem ga porinil v najboljšo žerjavico za lonec, v katerem je vže vrel krompir. Nekaj likalnika je pa le še bilo na mrzlem, zato primem burklje in ga potisnem popolnoma pod pregorela polena. Ali naglica ni nikjer dobra, to govoré in uče vže dolgo; tudi ta večer se je pokazalo, da ne brez vzroka. Z likalnikom sem namreč zadel ob lonec, da sem ga malodane prevrnil; nekoliko kropa se je tudi izlilo, da je précej pominilo mnogo žerjavice. Toda bilo je še vse kaj hujšega, kar je bilo kmalu očito. In to bi bilo? I, železo je trše kakor ilovica, ali če vže hočete: likalnik je

lonec ubil. Kaj je bilo sedaj početi? Tiho sem bil ter se vrnil v sobo očetu šivanke vdevat; samo molčé me je skrbelo, kako se bomo pogledali, ko zapazijo mati, da je lonec ubit.

No, nekaj časa mi je šlo še dokaj po sreči. Mati so mislili, da je pisker sam od sebe počil, kakor je vže pogosto naredil kak slabejši, ter niso rekli nobene. Prinesó večerjo na mizo. „Kako pa to, da si danes krompir spekla?“ poprašali so oče mater, ker po navadi pri nas nismo jedli pečenega krompirja drugikrat, kakor če smo imeli peko, in je gorela v peči gromada. „I, ne vem“ — odgovorili so mati, „saj nisem imela te namere, pa se je sam spekel. Ob en lonec sem zopet, zato pa večerjamo nocoj pečeni krompir.“ Meni je bilo pa mej tem pomenkom predrto vroče, pa ne zaradi tega, ker sem držal v roki kadeč se pečeni krompir, temveč zato, ker sem se bal, da ne bi uganili, kaj sem storil. Ali očetu, ki so me poznali do zadnje niti, zdela se je moja rudečica précej sumljiva; brž so me imeli. „Pa ne, da bi bil ti z likalnikom zadel ob pisker?“ vprašali so me počasi in me tako pozvedujoč gledali, da ni bilo moči tajiti. Prenaravnost so me prijeli, zato sem se udal, da sem se ga z likalnikom majhno zadel —. I no, saj hudega ni bilo nič, samo pokarali so me, zakaj nisem takoj povedal. „Bal sem se, pa-pa-“ in v zadregi sem ugriznil krompir. Prav tedaj pa je prišel po obleko tisti človek, zaradi čegar obleke sem pisker ubil. „Dober večer!“ pozdravil je vstopivši. „Ali je vže narejeno? jutri grem v Ljubljano.“ — „Pol ure boš posedel, zlikano še ni, pa bode k malu,“ potolažili so ga oče ter mu tudi omenili nesrečo, ki je zadela lonec zaradi likalnika. No, da je bil le tuj človek v sobi, pa sem bil rešen: vpričo drugih ljudij se mi ni bilo bati ničesar. Tudi takrat se nisem nič pritoževal, hvala Bogu!

Druga pa mi je pela ondaj, ko sem likalnik osmolil. Jej, takrat je bilo pa hudo! Skoro sem vže pozabil, za kaj sem potreboval smolo, težko če nisem nekaj pripravljaj za jaslice — bržkone je bilo tisto, dà! Vidite, pa je bilo treba smolo segreti, drugače je trda ko kamen-kost in nič ne prime. Oče likalnika niso več rabili, premalo je bil vže vroč; za moje delo je bil pa še dovolj gorek. In sem hodil in hodil s smolo okrog likalnika, pa nič hudega mislil. Toda stari, modri možje trdijo, da se osmoli, kdor za smolo prime. Taka je bila tudi pri likalniku. Kmalu potem so ga veleli oče pogreti. Ubogal sem in jim ga prinesel vročega, kakor vže davno ne; prav zadovoljni so bili. Ali kar naenkrat se zajezé nad menoj: „Ti presneta ušesa, ti! likalnik mi je osmolil! Naj bi bil brez cunje potegnil z osmoljenim likalnikom po ti lepi, dragi suknji —! Saj pravim no in pa še rečem, vedno mi katero narediš! Brž mi ga osnaži!“ To sem se ustrašil, ker mi kaj takega še od daleč ni bilo na misli, in urno sem obrisal likalnik. Pa še ni bilo konca! Moral sem še k materi po novo cunjo; ko bi bili namreč staro obrnili narobe ter prišli z gorkim gladilnikom na osmoljeno mesto, prišla bi se bila smola obleke. Kaj pa je smola v obleki, to vedó le krojači: ne gre ven, pa ne gre — rada vsaj ne!

Lahko bi vam povedal še tisto, da bi bil nekoč likalnik kmalu na noge vrgel bratu Tomažu — nič prida bi ne bila ta — in pa tisto, da sem ga izgubil, a se je tačas lepo grel v peči, ko sem ga jaz iskal po vseh kotih, toda rajši molčim. Pa veste, zakaj? Samo zato, da ne boste dejali: toliko vemo o vašem

likalniku, kakor ti! Vidite, tega nečem, da bi se vi preveč ponašali; zakaj otroci morajo biti vedno ponižni ter pomniti, da še niso pojedli vse modrosti z veliko žlico. No, sicer pa le veseli bodite, da sem vam še toliko zaupal: prav nikomur še nisem povedal toliko o likalniku, kakor vam, pa vam bom še o drugih stvareh, samo — danes ne.

Kajtimar.



Počitniški spomini.

(Piše Basnigoj.)

(Dalje.)

II.



Janko in murček sta bila odslej zvesta tovariša. Še celo po noči je bival škorec v Jankovi spalnici. Zvečer je škorec navadno preje kakor Janko kimal in šopiril perje na palčici, ki mu jo je Janko napravil v sobi. Ko je Janko prihajal spat, sanjalo se je vže vselej porednemu škorecu. Janko je trdil, da je večkrat krehal in se opotekal na palčici, ne da bi se bil vzbudil. Janko ga je zasramoval, češ, kakov zaspanec da je. Škorec se ni dosti zmenil. Le s kljunom je plastnil po njem, če ga je Janko drezal.

Ali zjutraj je bilo pa narobe. Janko ni bil tak, da bi mu solnce na posteljo prisvetilo. Ali s ptiči vred pa tudi ni vstajal. Zato mu je škorec večkrat vračal večerno nagajanje. Pričel je kričati na vse zgodaj, in če se Janko ni zmenil za vpitje, priletel je k postelji, sedel na kónčnico in tam kričal. Če pa še ni bilo dovolj, spravil se je Jankotu na glavo in ga prav pošteno zlasal tako, da je moral Janko večkrat skriti glavo pod odejo, da se je rešil nadležneža. Škorec je pa potem navadno po sobi gospodaril in vse pretaknil, kar je mogel. Svetle reči ni mogel trpeti. Vse je prevrnil, če je mogel, pa tudi odnesel.

Nekoč obišče strica Tomaža Jankotova teta. S tisto sta bila pa posebna prijatelja vže od nekdanj. Zato ni prišla nikdar k Mlakarjevim prazna. Če drugi ne, Janko je dobil gotovo lepo darilce: igračo, sadje, sladčice ali šmarno petico. Toda ko je slišala, da je Janko prvi, ni padla več šmarna petica, marveč križavec, srebrnik — vi ga morda še videli niste nikoli — da se mu je roka obesila. Odvrnil je za oba tista, ki ju je bil dal za murčka. In Janko je bil vesel in ni se menil za srebrnika. Sedaj je bil tako bogat, kakor prej, pa še murčka je imel.

Tega je morala videti tudi teta. Ali kje bi se bilo Jankotu sanjalo, da teta ne mara ptičev, posebno tako velikih in črnih ne, kakor je bil Jankotov škorec. Lep tudi ni bil; zakaj marsikako pero v repu ali perotnici mu ni več stalo tako, kakor se je bilo prvotno prirastlo. Janko ga je v časih precej nemilo pogladil, če je bil le presiten in zato mu je presukal črno perje. Ali to še ni bilo vse. Murček tudi ni vedel, da soba ni gozd ali log, kjer uganjaj, karkoli se mu poljubi. Zato je bilo slediti po tleh in po mizi vse polno rogovilastih stopinj murčkovih. Tu je včasih gazil po blatu potem pa 'frk' skozi okno v Jankovo sobo. Ko teta vidi, kako je soba onečejena, zgrozi se nad ptičem in Janku svetuje —